

Дьокуускай куораттаабы национальнай гимназия
Информационнай киин-медиатека
Саха тылын кафедрата

Киинэ сылыгар, юбилейдаах суруйааччылар
айымньыларыгар аналлаах
«Аабар дьизэ кэргэн» литературнай күрэх.

«Ааҕар дьизэ кэргэн» литературнай күрэх.

Үтүө күнүнэн! «Ааҕы - көлүөнэни ситимниир» бырайыак чэрчитинэн
«Ааҕар дьизэ кэргэн» литературнай күрэх кыттыылаахтара!

Бүгүн биһиэхэ үгэскэ кубулуйбут, сылын аайы ытыттар
«Ааҕар дьизэ кэргэн» литературнай күрэхпит саҕаланна.

Сыала-соруга:

- үөрэнээччигэ суруйааччы олобун, айар үлэтин биллэри;
- үөрэнээччигэ бэйэ санаатын сааһылаан санарар, кэпсиир, ааҕар үөрүүхтэрин инэри;
- үөрэнээччи кэрэ эйгэтигэр (киинэ, театр) умсугуйан өйө-санаата кэнээн айымньылаахтык үөрэнэрин сайыннары;
- көлүөнөнэн ааҕы, алтыһы үтүө үгэстэрин үйэтити.

Быйылгы ааҕыбыт күрэх «Киинэ сылыгар», Саха народнай суруйааччыта Д.К.Сивцев-Суорун Омоллоон төрөөбүтэ! 100 сылыгар уонна нуучча уонна омук суруйааччыларын үбүлүүдээх айымньыларыгар ананар. Онон эһиги эрдэ бэриллибит балаһыанньанан ааҕан бэлэмнэммит буолуохтааххыт.

Билигин улуу суруйааччыбыт Суорун Омоллоон эдэр ыччакка этэн хаалларбыт ааҕы туһунан санаатын истиэбин. (*Экранга Д.К. Сивцев-Суорун Омоллоон видеота көстөр*)

Күндү ааҕааччылар! Хаһан баҕарар, элбэҕи ааҕар киһи элбэҕи ситиһэр. Эһиги кылааскыт бастыҥ ааҕааччылар буолан бу бүгүнгү күрэххэ кэлэн турабыт. Онон дохсун ытыс тыаһынан бэйэ-бэйэбитин эбүрдэлэһэн кэбиһин.

Күрэххэ кыттыыны ыла кэлбит дьизэ кэргэттэри кытта билиһиннэрэбит (*биирдишилээн кыттааччылары ааттаталыбыт*)

Бастатан туран, күрэх хаамыытын кытта билсиэбин:

1 түһүмэх. Суорун Омоллоон олоҕо. Экранга көстөр ыйытыга хоруйдаан, эппиэттэри остуолга баар таблицаҕа кыбытабыт.

2 түһүмэх. Суорун Омоллоон айымньылар. Экранга көстөр ыйытыга хоруйдаан, эппиэттэр варианнарынан фишканы өрө көтөҕөн көрдөрөбүт.

3 түһүмэх. Нуучча уонна омук суруйааччыларын айымньылар. Экранга көстөр ыйытыга хоруйдаан, эппиэттэр варианнарынан фишканы көрдөрөбүт.

4 түһүмэх. Дьийтээҕи соруудах.

Алын сүһүөх кылаастарга: Реклама “Мин таптыыр кинигэм” . Үөрэнээччи сөбүлээн аахпыт кинигэтин атын оҕо ааҕарыгар сүбэлээн рекламалыыр.

Орто сүһүөх кылаастарга: Орто сүһүөх кылаастарга үбүлүөйдээх суруйааччылар айымньыларынан бэйэ оноһуга. Оноһугу ханнык матырыйаалтан талан онороллор, көмүскээн кэпсииллэр.

Чэйинг, күрэхпитин саҕалыабын! Бастакы түһүмэх.Экраны болҕойон көрүң.

Бастакы слайд.

1.Д.К. Сивцев - Суорун Омоллоон хас сыллаахха төрөөбүтэй?

2. Д.К. Сивцев - Суорун Омоллоон төрөөбүт дойдута?

3. Д.К. Сивцев - Суорун Омоллоон уус-уран литература ханнык жанрдарыгар суруйбутай (үлэлээбитэй)?

Иккис слайд. Экранга Н.Е.Мординов-Амма Аччыгыйа, С.Р. Кулачиков –Эллэй , Д.К. Сивцев – Суорун Омоллоон хаартыскалара көстөр.Бу хаартыскалартан Суорун Омоллоону булан табыаҕа кыбыт.

Сөптөөх эппиэт дии санаабыккытын, остуолга сытар эппиэттэртэн талан ылан, табыаҕа кыбытан уган иһэбит.(1,5 мүнүүтэ бэриллэр).Бүтэрбит хамаанда дьүүллүүр сүбэҕэ эппиэтин туттарар.

Аны күрэхпит иккис түһүмэҕэр кириэбит.Суорун Омоллоон айар үлэтэ.

1.Чүөчээскилээх олорор алаастарын аата?

А) Хоруулаах

Б)Толугур

В) Болугур

2.Чүөчээскилээх бээгэй ынахтарын аата?

А) Бэйбэрикээн

Б) Саадьяҕай

В) Өрүөстээх

3.Чүөчээски ыас хара ытын аата?

А) Мохсоҕол

- Б) Бэргэн
- В) Түргэн**

4.Чүөчээски ханна тийэн кыннаах быһабы кыбытыахтаабы?

- А) Титириккэ
- Б) Уһурдай ойуун аранаһыгар**
- В) Холкуос эргэ ампаар дьиэтигэр

5.Чүөчээски түүн түбэһэнкөрбүт дьулаан быһыыны аан бастаан кимихэ кэпсирий?

- А) Ийэтигэр**
- Б) Ытыгар
- В) Балтыгар

6.Чүөчээски Уйбааскылыын туохха сакалааттаһалларый?

- А) Кустук диэн кулунчугу маннай миинэргэ**
- Б) Бастакы булду бэрсэргэ
- В) Сага кинигэни маннайгынан ааһарга

7.Чүөчээски тугу туһахтаан дьонугар сиэппитэй?

- А) Куобах
- Б) Куртуйах**
- В) Тургас

8.Харанаба тыкпыт сырдык айымньыга кинээс ойобо улугар Нээстээргэ туох истээх сон тигэрий?

- А) Саһыл
- Б) Тиин**
- В) Солондо

9.Ньукуус аан маннай дэриэбинэбэ кэлэн ордук тугу көрөн сөхтө?

- А) Танара дьиэтин
- Б) Элбэх киһини
- В) Дьиз түннүктэрин**

10.Хара сэлээпэлээх, үгүс кинигэни быалаан сүкпүт ...сырдык харахтаах кими көрсөллөрүй?

- А) Тангара үлэһитин
- Б) Владимир судаарыскайы**
- В) Суруксут Уйбааскыны

11.Биир кэм туу иһигэр киирбит мунду курдук булумахтаһаллар диэн суруйааччы тугу ойуулаабытый?

- А)Сахсырбалары
- Б) Оҕолору**
- В) Ньиирэйдэри

12.Суорун Омоллоон алаас тула тыаба кэпсээнигэр кэбэ кимнээх уйаларыгар сымыыттыыр идэлээх эбитий?

- А) Тураах
- Б) Чаччыгыныар**
- В) Куобах

13.Суорун Омоллоон «Сымыйалыан- бэйэбэр куһаҕаны онгостуон» диэн кэпсээнигэр киһиргэс, сымыйалыыр уол?

- А) Куома
- Б) Ефим
- В) Клим**

14.Бостуук Данил оҕолорго туох диэбитий?

А) –Маладьыастар! Сөтүөлээннит куустээх дыон буолун?

Б) -Оҕолоор, ууга өр сылдыман!

В) – Мин эһигини кытта сөтүөлүүбүн, оонньоохха-көрүлүүххэ!

Экраны болҕойон көрүн. Эмиэ сөптөөх эппиэт дии санаабыккытын фишканан туһанан көрдөрүн.

3 түһүмэхТеперь друзья, переходим к произведениям русских и зарубежных писателей-юбиляров. Смотрим на экран.

Продолжите цитату из мультфильма

1.Кто ходит в гости по утрам – тот поступает:

- 1) Неосмотрительно
- 2) Глупо
- 3) Мудро**
- 4) Несерьёзно

2.А не пойти ли нам

- 1) на Кудыкину гору
- 2) в гости**
- 3) в кино
- 4) за подарком для Иа?

3.Безвозмездно, то есть

- 1) по банковской карте
- 2) в обмен на конфету
- 3) за щелбан**
- 4) даром**

4.И того, и другого. И можно

- 1) с горчишкой
- 2) без хлеба**
- 3) в глубокой тарелке
- 4) полить соусом

5.Я тучка, тучка, тучка,

Я вовсе не

- 1) молния
- 2) медведь**
- 3) птица
- 4) пчела

6.А подходящая компания – это такая компания, где нас могут чем-нибудь

- 1) напугать
- 2) развеселить
- 3) вымазать
- 4) угостить**

7.Ну что, застрял? – Нет, я просто

- 1) отдыхаю**
- 2) вышиваю
- 3) читаю
- 4) уснул

8.Кто был запряжен в сани, в которых Мюнхгаузен вкатил в Петербург?

А)Конь

- Б)Козел
- В)Волк**

9.Как барон поджёг порох, когда понял, что забыл кремёнь?

- А)Искрами из собственного глаза, вылетевших от удара**
- Б)Искрами, полученными при трении двух сухих палок
- В)От удара молнии

10.Как Мюнхгаузен добился того, чтобы лиса выскочила из своей шубки?

- А)Он ее напугал
- Б)Он хлестал ее плетью**
- В)Он обещал дать ей взамен более теплую и красивую шубу

11.Как барон победил еще одного волка?

- А)Скрутил его в бараний рог
- Б)Вывернул наизнанку**
- В)Задушил голыми руками

12.Где у восьмипалого зайца было еще четыре лапы?

- А)По бокам
- Б)На животе
- В)На спине**

13.Сколько пальцев на руке было у лунных жителей?

- А)1**
- Б)11
- В)101

4 түһүмэх Дьэ,эрэ, аны кыттааччылар дьиэбэ соруудахтарын көрүүбүн, истиэбинг.

Алын сүһүөх кылаастарга: Реклама «Мин таптыыр кинигэм». Ынырыабын бастакы нүөмэрдээх кыттааччыларбытын. (*салгыы биирдишилээн дьиэ-кэргэттэри ыныртаан иһэбит*)

Орто сүһүөх кылаастарга: Орто сүһүөх кылаастарга үбүлүүйдээх суруйааччылар айымньыларынан бэйэ оноһуга. Манна аабааччы бэйэтэ талан ылан аахпыт айымньытыгар сөптөөх малы-салы, кизгэли о.д.а. онорон аҕалыан син. Көрсүүбүн маннайгы нүөмэрдээх кыттааччыларбытын.

Баһаалыста сәһэргээн эрэ,тугу уонна туох санааттан онорон аҕаллыгыт?
(*онһоһуктарын кэпсиһллэр, көрдөрөллөр*)

Күндү доһоттоор! Манан күрэхпит түмүктэнэр, дыүүллүүр сүбэ түмүгү таһаарыар диэри Суорун Омоллоон «Харанаҕа тыкпыт сырдык» диэн киинэттэн быһа тардыыны көрөргүтүгэр ынҕырабыт.

Күрэхпит түмүгүн билиһиннэрэригэр тылы биэрэбит дыүүллүүр сүбэ бэрэссэдээтэлигэр(*Кыайыылаахтары наһараадалааһын*).

Бүгүһнү күрэх кыттыылаахтарыгар барҕа махталбытын тиэрдэбит. Өрүүтүн да маннык көхтөөхтүк кыттар уонна оһолоргутун кытта ааһар үтүө үгэскитин үйэтитэ турун диэн баҕа санаабытын тиэрдэбит. Аныгыс көрсүөххэ !

Түһаныллыбыт литература

- 1.Суорун Омоллоон.Мысли вслух-Аман өс.-Якутск, 2003.-520с
- 2.Суорун Омоллоон. Кэпсээннэр.Дьокуускай:Бичик,2006.-192с
- 3.<http://kupidonia.ru/viktoriny/viktorina-po-proizvedeniju-raspe-prikljuchenija-barona-mjunhgauzena>
4.
<http://kladraz.ru/blogs/vera-valerevna-ljapina/viktorina-s-otvetami-po-povesti-skazke-a-tolstogo-zolotoi-klyuchik-ili-prikljuchenija-buratino-dlja-2-klasa.html>